

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:

Egy évre 200; félévre 100; negyedévre 50 Lei

Hirdetések milliméter díjszabás szerint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Felelősszerkesztő:

Dr. SÁNDORY MIHÁLY

Kiadó laptulajdonos:

PUSKÁS J. ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)

Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2—3-ig.

Telefon: 14.

Mozaik — rólunk és a jogról.

— Szemelvények román lapokból. —

Azokat a magyar származású községi jegyzőket, akik eddig az ország határa mentén, harminc kilométeres zónában teljesítettek szolgálatot, miniszteri rendelettel az ország belsejébe helyezték át, helyükbe román származású embereket nevezve ki.

*

Magyarok kezébe jutott előjáróság. Brassó város előjárósága pályázatot hirdetett számvevői állásra. Előzőleg már történt egy kinevezés, törvénytelenül, amely ellen több román felebbezéssel élt. Az első alkalommal az állás egy Aschaner nevű elmagyarosodott zsidónak jutott.

Habár az állandó választmány előtt egész sereg jól képzett román komoly ajánlata feküdt, mégis úgy találta, hogy újra Aschanert nevezze ki és pedig Szele Béla, bizottsági tag felsőbb parancsára. Aschaner Budapestről jött, telve sovínizmussal, egyenesen a Brassói Lapokhoz, Szele Bélához, úgy hogy ez a kinevezés biztonnával mutatja nekünk, ki az ur a román Brassó előjáróságában és ki vezeti a városi gazdalkodás ügymenetét.

*

Mit csinál a prefektus ur. Van Udvarhelymegyének egy prefektusa. Tartsa meg az Isten. Irigylésreméltó tulajdonsága: mindig sikerül magát nevetségesnek tennie.

Egy eset a sok közül:

Egyik vendéglős panaszt emelt — nem a prefektusnál — hogy a prefektura nem váltja be a bonokat, amelyekkel annak idején választásokkor embereit — a hagyományos verekedőket s a kedves esendőroket vásárolni küldte a kereskedőkhöz.

A prefektus ur emiatt megharagudott és szóbeli rendeletet adott ki a vendéglő tulajdonosának, ahol ő maga is gyakran mulatozik jó társaságban, legtöbbször a rendőrkapitány urral, hogy a vendéglőt este 6 órakor be kell zárni, holott a törvényes záróra pont tizenegy.

*

A kisebbségi kérdés a Lordok Házában. London, jul. 12. A Lordok Háza tegnap esti ülésében megvitatásra került a kisebbségek védelméről szóló egyezmények kérdése.

Parmoor lord kezdte meg a vitát azt ajánlván, hogy könnyíttessék meg a kisebbségek számára, hogy panaszaiikkal a népszövetséghez fordulhassanak.

Cushendum lord a kormány nevében válaszulva kifejtette, hogy teljesen időszerűtlen és alkalmatlan lenne a kisebbségek védelméről szóló egyezményeknek bármilyen megváltoztatása. Erről a kérdéstről nem is lehet beszélni mindaddig, amíg kétségtelenül be nem bizonyosodik, hogy az egyezmények tökéletesen csődöt mondanak.

Cecil lord beleavatkozva a vitába, elismerte, hogy semmiképpen sem indokolt az egyezményeken való bármilyen változtatás. Cecil lord véleménye szerint legfennebb figyelmeztetni lehetne az olyan országot, amely új területeket kapott nemzetközi megegyezések folytán és a magára vállalt kötelezettségeket nem tartja be. Azonban — folytatta Cecil lord — hogy ilyen beavatkozás alkalmas-e vagy sem, az kizárólag

megtörtént, konkrét esetektől függ és ilyen eljárásra igen alapos oknak és elhatározó szükségességgnek kell fennforogni.

*

Fentiek román lapokból való szemelvények és azt mutatják mindennél élénkebben, hogy nekünk, kisebbségeknek, teljes jogaink vannak Romániában és törvény előtt mindenben egyenlőek vagyunk többségi testvéreinkkel.

Kongresszusi utóhangok.

Lezajlottak a marosvásárhelyi második katolikus diákkongresszus nagy napjai, melyek az erdélyi magyar kath. ifjúság hatalmas szellemi és szociális megmozdulásáról tanuskodnak.

Utóhangokról szeretnék pár sort írni; melyek igen érdemesek a megfontolásra és elmélkedésre, mert a felrázott erdélyi magyar ifjúság legjellegzetesebb vonásai.

Hogy hogyan tárgyalnak ma diákkongresszuson egy „lélekből finom ifju” jellemeszményének kialakításán a természetszeret, igaz vallásosság és a tiszta, nemes művészet hullámgyűrűin át s hogyan állítják oda Krisztust, mint a kath. ifju vallásosságának, természetszeretetének és tiszta művészetpártolásának legnemesebb eszményképét; — mind arról tanuskodnak, hogy az erdélyi ifjúság lerázza rabbinlencseit s eget kérve, kitör a nemesebb ideálok, eszmények felé.

Vagy hogy hogyan fontolgatják s latolgatják a kath. újságíróvá levés minden aprócseprő szabályát s hogyan kérik s mintegy követelik meg a kath. újságíróktól a kath. — tehát általánosan megkövetelt — eszmék s ideálok szemelőtt tartását; szintén arra enged következtetni, hogy az ifjúság észrevette eddigi hanyagságát és mulasztásait a rossz irodalommal szemben s kettőzött erővel óhajtja a tiszta, nemes, szennynélküli, katolikus — tehát általánosan óhajtott — irodalmat.

Dr. Szalay Mátyás költőpap gyönyörűen felépített beszédében végigvezetett a legrégibb ókortól a legújabb, legmodernebb korig, konkrét példákkal bizonyítva azt, hogy igenis mindig a „vallás” volt, lesz és marad „az irodalom mozgató ereje”. Mert legyen bár az a görög vagy római irodalom istennőkkel és istenekkel telve, mégis csak vallásos eszmék hordozója. Vagy talán lehet egy Dantet, Petrarcat vagy Shakespeareat vallásosság nélkül elképzelni?

Igenis, az irodalom igazi ereje mindig a vallásosságban van. Mert talán van-e olyan vallástalan, immorális irodalmi termék, mely megérdemli, vagy talán valaha elnyeri a klasszikus jelzőt?

Tárgyalt a kongresszus a pályaválasztás nehéz kérdéséről is dr. Gyárfás Elemér szenátor vezetése mellett, kiemelve azt, hogy minden pályát úgy kell felfognunk, mint az Ur Jézus leghatározottabb óhaját, vágyát, sőt akaratát. Attól eltérni vagy letérni kicsinyes emberi dolgokért: jellemtelenség s az Ur parancsának megszegése.

Megvitatta s megtárgyalta a kongresszus az önfegyelmzés és önmegtartóztatás tövises útjainak legparányibb módzatait, szem előtt tartva azt, hogy ez a mai nehéz sorban élő diákságnak legbiztosabb fegyvere az érvényesüléshez s egy-

ben a leghősiebb, de legszebb erények egyike.

Végül foglalkozott a kongresszus a sporttal is s kifejezte s imáiba foglalta azon magasatos óhaját: bárcsak lehetne valaha egy tiszta vérű, tiszta gondolkodású, krisztusi eszmék győzelméért küzdő sporttársadalmunk.

A kongresszus befejezése a szónoki toaszt-rögtönző verseny volt — gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök elnöke alatt — mely versenyben 3 diák méltatta a magyarság jelleminek s harcosainak érdemeit.

Amint látjuk, az egész kongresszus a vallásosság jegyében folyt le, ami a legbiztosabb jel az ifjúság helyes uton való győzelmének biztos elérésére.

Blédy József.

A kolozsvári magyar cserkészek látogatása.

Mult számunkban jeleztük a kolozsvári kath. cserkészek érkezését. A kis csapat lelkes vezetőjükkkel Parajd felől jött és itt tartózkodásuk rövid ideje alatt a Puskás István vezérigazgató lakásánál a kertben táboroztak. A sporttelepen jelzett nyilvános szereplésük elmaradt, hanem kárpótlásul otthonukban, a táborház mellett bemutatták a cserkészélet egyes jeleneit és szórakoztatták a megjelent közönséget.

S amikor ezt a tudósítást így a híradás recitativ hangján leadjuk, kell még róluk és velük kapcsolatosan valamit mondanunk. Az egyik szülő örömtől könnyes szemekkel mondotta, hogy nem tudja az érzelmeit elmondani. Láta és hallotta és megfigyelte őket. S az a nagyszerű szellem, ami az egészet mozgatja, a szeretet, a mi az ifjúsáért aggódik és leleményesen mindent kitalál, hogy összehozza, fegyelmelje és nevelje a jellemet, tiszteletre indítja az embert.

A sátrak között ragyogott a táborház, harmatot ittak az eltikkadt lombok, körül-köre loocsantak a Békény apró fodrai. És a fiuk játszottak. Csakugy otthonosan, családiasan. Ahogy csinálták a táborban mindig. A maguk öröme. Szavaltak. Énekeltek. Kigunyolták saját magukat. S olyan jólesett nézni a csillogó szemeket, a természet tisztaságát és egyszerűségét visszasugárzó gyermekarcukat. A hamisítatlan és romlatlan fiataiságot.

Tudjuk, hogy külföldön nagyon fejlett a cserkészlet és a kormányok mindenütt erősen támogatják. S érthető. Az a kiváló megszervezés, ahogy az egész jelenleg nyugaton létezik és előrehalad, szabályzatuk, a cserkész tizparancsolat, lelkes vezetők kezében megbecsülhetetlen nevelőeszköz. Maguk főznek, verik a sátrakat, őrséget állnak, tisztogatnak, szeretik és segítik egymást és másokat, minden szavuk igaz — tapasztaltuk — föltétlenül megbízhatóak és vallásosak.

Ha az államok valóban erős, egészséges, tiszta és jellemes új nemzedéket akarnak, kell, hogy segítsék és mellette legyenek.

Mi rövid ittlétüknek is nagyon örültünk és köszönjük Puskás Lajos parancsnoknak és a kedves kis csapatnak, hogy eljöttek s nekünk bemutakoztak.

Borszéki levél.

Borszék, 1928. július hó.

Véletlen sorsom Borszékre vetett. Régóta ismerem már Borszékét, csodás fenyveseit és fürdőit; azt is tudtam, hogy a háború földig lerombolta azt a gyönyörű helyet, s most újból kell talpraállania és kiküzdenie magának régi, világszerte ismert renoméját.

Láttam Borszékét tavalyelőtt, tavaly és láttam most. Óriási haladás évről-évre. Nem mondom, hogy kívánnivalókat még nem hagy hátra, de határozottan meg lehet állapítani, hogy rövid időn belül ezek a még hiányzó kívánalmak is mind teljesedésbe mennek.

Rövid pár napi ott tartózkodásom alatt sok mindent tapasztaltam és hallottam.

Hallottam azt, hogy az egész fürdő, de még a politikai község is diktatura alatt áll. Ez a diktatura azonban személyi vonatkozásokban amilyen antipatikus, közérdek szempontjából éppen olyan hasznos.

Dehát ezt meglehet érteni, mert hiszen nem mindenkinek adatott meg az a jó tulajdonság, hogy egyénileg is szimpatikus legyen. Egyébiránt fő a közérdek, s ezelőtt teljesen eltörpül az egyéni szimpatikusság kérdése.

Érdeklődésemre megtudtam azt is, hogy ezért a csodás fürdőért és a bérlethez tartozó borvizüzemért, mely évente mintegy négy millió palaéket hoz forgalomba, a fürdőbérlet társaság a tulajdonos két székely községnek: Ditró és Szárhegy községének évi 250.000 lej készpénz hasznóbért fizet, amely azonban a valutadifferencia miatt a dollár és lej között évi 191.000 lejre zsugorodott össze. Hallottam, hogy az összes beruházásokat a vállalat köteles teljesíteni; megértem, hogy ez is nem kis pénzbe kerül; azonban azt semmiképpen sem tudom megérteni, hogy ezért a gyönyörű fürdőért és borvizüzemért az évi hasznóbér 30 éven keresztül még évi 191.000 lei legyen, ami bárhol is, egy szerényebb igényű tisztviselőnek évi fizetése.

Dehát, ha a tulajdonos két község ezt megtudja érteni, lelke rajta. Én belenyugszom, amint azonnal, ahogy hallottam, bele is nyugodtam.

Egy sajnálatos jelenséget is tapasztaltam, amit, ha úgy elgondolkozom, valahogy meg is kellene hogy értenek, de hogyha egy kicsit vissza gondolok a múltba, a Borszékfürdő régi vendégeire, azok kaliberére és az egész akkori miliőre, most nem tudok semmiképpen sem megérteni, annál inkább nem, mivel ha minden is megváltozott, de nem változott meg a tulajdonos, a két székely nagyközség.

Feltűnt t. i. hogy ezen a teljesen új rendezett fürdőn sehol egy magyar nyelvű felírást nem láttam, magyar vendéget is alig-alig, pedig a tavaly, meg a tavalyelőtt még lehetett hangos magyar szót hallani.

Ezek láttán az jutott eszembe: vajjon hanyagság vagy tendencia ez a körülmény. Nem kutatom nem az én feladatam. Annnyit azonban kimerek jelenteni, hogy legalább is figyelmetlenség a tulajdonos két községgel szemben, melynek lakói ha néha-néha bevetődnek fürdjükbe talán még rá sem fognak ismerni tulajdonukra.

Azt hiszem, néhány napi tartózkodás alatt elég volt ennyi megfigyelés. Majdnem mindenik villában nyekereg a gramofon, s mikor azt hiszi, hogy egyik már — hála Istennek — elhallgatott, akkor mégjobban előlről kezd egy másik.

Ugy látszik, hogy a diktatura erre még nem terjedt ki. Egy turista.

Érdekes rágalmozási per a brassói ítélőtábla előtt.

A mi közönségünk előtt is ismeretes, mennyit kellett szenvednie Háromszékvármegyének és különösen Sepsiszentgyörgy városának kiváló fia, Rauca-Rauceanu (Róka) Izidor uralma alatt. Ami törvényteleniséget valaki vezetőállásban csak elkövethet, azt mind megselekedte ez az uriember.

Működésével kiváltotta természetesen az összes becsületes emberek élénk ellenszenvét, s

ezek közül Kovásznay Gábor doktorral élükön, többen éles kampányt indítottak ellene. Ennek folyamán újságok is foglalkoztak az esettel, s egy újságikkben Kovásznay kerekén kijelentette, hogy Rauca-Róka gazember, aki lopott s az államot megrabolta.

A háromszéki törvényszék, amely elé az eset került, elrendelte a valódiság bizonyítását, amelynek eredményeképpen a Kovásznay által használt sértő és rágalmozó kifejezéseket bebizonyítottaknak látta és ezért őt a vád és következményei alól felmentette.

A becsületesvédő felebbezett, azonban a Táblánál se volt nagyobb szerencséje. Novacescu főügyész, akinek a vádat kellett volna képviselnie, megdicsérte a vádlott férfias, derekas magatartását és felháborodással ítélte el a magánvádló tetteit.

A Tábla a felebbezést elutasította. Az ítélet természetesen egész Háromszék megyében jóleső megnyugvást váltott ki.

Mintha rossz világ járna ma az ilyen kényes ügyü magánvádlókra...

MŰVÉSZET.

Szentgericzey Piroska dr. Nagy Lajosné festőművész budapesti sikere.

Messzi van Gyergyótól Budapest. Nehéz odajutni vonaton is. Főképp ma, az utlevél-vizumkényszer idején. Mennyivel nehezebb lehet azonban egy szürke kis város névtelenjei közül egy világváros művészi márkái közé jutni!

S talán Gyergyóban még ma is kevesen tudják, hogy Szentgericzey Piroska dr. Nagy Lajosné festőművész bejutott a Nemzeti Szalon művészgárdájába s a budapesti nagy lapok egyértelmű megállapításai szerint ott igen nagy sikert aratott.

Illik hát, hogy mi gyergyóiak is beálljunk a gratulálók közé s ha kissé elkésve is, meghajtsuk előtte elismerésünk zászlóját.

Az erdélyi sajtó szintén foglalkozott a művész kiváló sikerével. Így a Keleti Ujság 165. számában ezeket írja:

Egy erdélyi festőművész budapesti sikere és a román-magyar művészek közeledésének kérdése.

A budapesti lapok igen melegen emlékeznek meg Szentgericzey Piroska erdélyi festőművészről, aki két pompás porréjával bevonult a Nemzeti Szalon művészgárdájába. A hirt bizonyára jóleső érzéssel fogják tudomásul venni azok, akik itt Erdélyben figyelemmel kísérték e merész kiindulása művészasszony pályáját. Szűkebb hazája: Gyergyó (a művész dr. Nagy a gyergyószentmiklósi városi főorvos felesége) különösképpen büszke lehet rá és joggal, mert nem olyan könnyű dolog érdeklődést váltani ki magunk iránt ott, ahol régi, elismert márkák állanak a porondon. Bizony a mai világban, a protekció és a kulisszák érdemes századában, kissé lejárt az árva tehetség, a palette és a bátor szív meséjének. Mennyi mindentől függ ma az érvényesülés. Éppen ezért illik nekünk erdélyieknek elismeréssel lenni Szentgericzey Piroska művész iránt, aki a művészetnek európai értelemben is egyik központjában becsülettel és tehetséggel tolmácsolta az erdélyi lelket, mely úgy látszik mind hangsúlyozottabban keresi a kiutat a világ más tájai felé.

Kedves alkalom ez számunkra, hogy megemlékezzünk egy régi, komoly tervről, mely egyelőre csak a tervezgetések stádiumáig tudott eljutni. A romániai és magyarországi művészek közeledéséről van szó. Ha ez az elgondolás megvalósul, akkor a nagy erkölcsi siker mellett megoldást nyer a sok száz művész kenyérkérdése is. Hányan élnek művészek itt s hányan élnek Magyarországon, kik saját körzetükben különböző okok miatt nem tudnak érvényesülni. E terv realizálásával a két ország művésznépisége előtt megnyílnak a vámsorompók s új perspektívák és új életlehetőségek jelentkeznek.

Szentgericzey Piroska komoly munkása ennek a tervnek. Néhány napja egy kedves levél formájában közreműködésre hívta fel a Bukarestben tartózkodó Willer József képviselőt.

Bár vétünk a diszkréció ellen, a nemes cél érdekében mégis szükségesnek tartjuk közölni a levél következő részét.

Déry a Nemzeti Szalon igazgatója és az összes északi tartományok művészeti kormánybiztosa, már évek óta szép eredménnyel rendezi más államokkal a kölcsönös kiállításokat s így a népekkel legalább a művészet útján teremt egy melegebb és szorosabb kapcsolatot. Ilyen terve van most Romániával is, hogy a két ország között ezáltal kezdődjön meg egy enyhébb, szíves érintkezés. Mert itt közreműködni igazán a művészet a leghivatottabb. A magyar festők és szobrászok hatalmas kollekciókkal jönnek s viszonzásul a közösen elhatározott időben ők hívnák meg a romániai művészeket Magyarországra. Most az a kérdés: lehetséges-e ez? szívesen vennék a tervet a román művészek? a hatóságok milyen előnyöket hajlandók biztosítani? Ugyanis az eddigi államokkal a meg egyezés az volt, hogy az anyagok vagy vámmentesen, vagy pedig igen csekély vámmal menthettek át a határokon. Ilyen természetű kedvezményeket kérnek a magyarországi hivatalos művészeti körök azzal, hogy pontról pontra ugyanazokat viszonzozzák ők is.

Nincsen kizárva, hogy a terv, mely ezennel amint látjuk, igen komoly formában került felszínre, rövid időn belül megvalósul.

IRODALOM.

Megjelent Tamási Áron regénye.

A Szépművészeti Céh tagjai, úgy gondolom, hogy mint magam, valameennyien, kivétel nélkül várják, mint kedves ajándékot, a havonként megjelenő kellemes külsejű könyveket, amelyek tartalom szempontjából is, eddig egyetlen kivételtől eltekintve, mindig elsőrendűt jelentenek.

A sorozat legutóbbi kötete Tamási Áron regényének, a Szűzmáriás királyfinak első kötete. Jobban vártuk, mint a többi, Erdélyszerte, hiszen a székely írók felolvasó körutja alkalmából majd minden város megismert részletet ebből a különös felfogású, új irányok felé haladó, a beavatottak által nagyszerűnek tartott könyvből. A részletük, természetes, még csak következtetni se igen engedtek az egészre, csak azt mutatták meg biztossággal, hogy egy nem mindennapi, nem sablonos, nem az eddigi utakon járó írásműről van szó.

Most kezünkben van az első kötet. Olvassuk, élvezzük, örvendünk neki. S azt szeretnők, ha minél többen tennék velünk együtt ugyanezt, székely testvéreink, akiknek véréből Tamási Áron származik, akikért él és akiknek a könyv tulajdonképpen szól.

Az Erdélyi Helikon második számában Makkay Sándor református püspök foglalkozik e könyvvel. Az ő cikkéből közöljük az alábbi nagyobb részleteket. Makkay, maga is ismert író, a kritikus szigorú szemével nézi a művet, keresi hibáit s talál is benne. Hiszen nincs alkotás hiba nélkül.

Ez azonban nem jelenti azt, mint ahogy Makkay püspök is kijelenti, hogy a könyv ne volna határozottan nyereség erdélyi irodalmunkra nézve és mindazok számára, akik megveszik és elolvassák.

Erdélyi irodalmunk előtt kezdettől fogva ott áll a nagy követelés, hogy az erdélyi magyar nép, főleg a székelység lelkét szóaltassa meg, hogy belehatoljon, föltárja azt és a művészet hatalmával irányítója legyen ennek a népléleknek. Irodalmunknak úgy lírai, mint epikai lendülete eddigelé aránylag kevésbé tudott ennek a célnak szolgálni. A szociálisabb és aktuálisabb válás kötelessége inkább csak törekvés volt eddig, mintsem tényleges megvalósítás. Nagyonbálszerűtlen műben Tamási Áron új könyvében látjuk ezt a szükségletet, inkább meg látva, mint kielégítve. De mégis ez az első nagyobb erdélyi könyv, amelyik a mából és a mához szól, témájában, nyelvén, egész művoltában sajátosan erdélyi és pedig székely lélekkel, anélkül, hogy erdélyisége és székelysége csak kuriozitás, tájszólás, vagy provinciálizmus

lenne. Ebben a könyvben látjuk először a székel nép lelkét az egyetemes emberi lélek színterére emeltetni a művészet eszközeivel. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy versek és novellák már eddig is nem mutattak egy-egy szelétet ebből a lélekből, többek közt maga Tamási is novelláiban, nem is szólva itt Nyírő József sok kitűnő írásáról; de a terjedelmesebb regény-formában itt nyílik először tágasabb ablak az egész székel lélekvilág megpillantására.

Hogy a műfaj kérdésével gyorsan végezzek, mindjárt kijelentem: Tamási könyve nem regény. Ez azonban nem is fontos erre a könyvre nézve. Sokkal fontosabb az, amit tényleg ad egy nagy székel mese köntösében. Mély és megrázó leleplezése ez a „szerencsétlen és magát gyászoló, figurázó, vig és cselekvő” népnek. Tamási mesét mond és ez a mese is igazi székel mese: nem a fantázia korlátatlan csapongása és tündéri derűje jellemzi, hanem a súlyos, kegyetlen realitás vaskossága és véresfekete színei, melyek mögött halvány káprázat-ként ködlik a néplelek ősmisztériumának kísértetvilága s a kettőt különösen és jellemzően hidalja át s fonja össze a száraz, szikrázó, csipős néphumor groteszk erezte. Ez a mese nem is egységes, nem is folyamatos. Kisebb egységekre tagolódik, melyek közt nincs szerves cselekményi összefüggés s néhol, főleg az első és második rész között, áthidalhatatlan szakadék tátong. A képek és jelenetek néha valósággal fölforlódhatnak és egymást tapossák, néhol a mese aranyidege ernyedten lankad le és sokáig tétován remeg, elhullatva a dallamot, mintha a szél kapta volna el a történet egyes részeit, amelyeket sohase hallunk meg többé. A könyvnek mégis van egy nem szerkezeti és cselekményi, hanem gondolati, jobban mondva ösztöni egysége: az egész kizengi a székel lélek tragikumát. Ez a kizengés a könyv legjellegzetesebb sajátossága és egyben érzéke: nyelvének is, de témájának is erősen lírai, zenei jellege van, részei egy nagy népballada zenei tételeinek felelnek meg s ebben az értelemben egységgé alakulnak.

Természetes ezek után, hogy a könyvnek nem annyira a cselekménye, mint az alakjai fontosak s hogy ezek az alakok minden reális rajzuk mellett is szimbólikusak, a nép egészének hordozói. A székel lélek két nemzedékben, apák és gyermekek nemzedékében rajzolódik ki, de nem a kettő közti ellentét kedvéért, hanem éppen annak megmutatására, hogy a nép öregekben és ifjakban egyaránt végzetesen ugyanaz s hogy ősi kötöttségéből való lángoló kiemelkedési vágya, mely az öregekben még csak virtus és hánykódó sejtelen, a gyermekekben már öntudatossá váló gondolat, ez utóbbiakban is tragikusan roskad vissza. A mese mégsem vágyszalan: az Istenszomjas, szent bolond hős gyermek: Csorja Boldizsár halála a feltámadás ígéretével teljes. Csorja Boldizsár a főszimbólum, a regény hőse, a nép lelkének kivirágzása. Az a cserép föld, amelyből ez a virág kihajt, az apa, Csorja Péter, gyönyörű székel paraszt, egész világot ad örökölni a fiának: csodálatos méltóságérzetet és szilárd nyugalmas, szilaj virtust és nagyratörést, pogány kalandosságot és komoly használni akarást. Míg egyik fiát, a nagyobbikat, Ambrust a földnek adja, kicsi Bódit arra szánja, hogy lelke homályos nagyratörésének legyen megvalósítója: kollégiumba, városra küldi, mintegy büszke áldozatul: Vedd s nezd meg, mit neveltem teneked. Az első rész azt meséli el, hogy a nagyrahivatott gyermekből mégse lesz a világszerint semmi: visszahull a faluba. Az ok: a város és az iskola nem érti meg, nem karolja föl, nem szereti és nem tűri meg azt a lelket, melyet a nép szabad, bátor, forrólelkű és nagyratörő gyermeke hoz közéje. A második rész tehát azt mutatja föl: mi lesz és mivé kell lennie ennek a csupa lángléleknek a faluba visszazoritva és megoltva. A nép fiában ott rejlenek a nagy képességek: megérteni a természet és a lélek nagy titkát, az ész erejével; kifejezni az élet értelmét a művészi fantázia hatalmával; megvalósítani azt a szeretet áldott munkáját. De mert a néptől idegen város és iskola letépte ezt a lelket az egészséges kivirágzás tövéből: nagyrahivatott-

sága, lelkesége, szellemereje elferdül: vergődő exaltáltja lesz az igazságnak, szépségnek és jóságnak, ösztönében egészséges, de kifejeződéseben rajongó és robbanó sorskatona, a Szűzmária szent bolondja, népének fanatikusan hős, de mégis tehetetlen szerelmese, akinek el kell égnie, hogy élete áldozata árán mégis bizonyossága lehessen népe föltámadásának, életjogának. Csorja Boldizsár alakja a székel néplelek nagyrahivatottságát és magasabb öntudatát testesíti meg.

*

Tamási könyvének gazdag tartalma, sok beszéde és élő alakja, pompás epizódjai mind kétségtelen értékek, de legfőbb értéke mégis a költői nyelv ereje és szépsége. A székel beszéd irodalmivá nemesítése ebben a könyvben teljes győzelemmel sikerült. Bár egész teljességében székel, mégis mindenütt felül áll a különködő és tulzó tájszóláson. Friss, zengő, fordultatos, dusszövési, képekben gazdag, erőteljes, kifejező és láttató költői nyelv ez, ragyogó muzsika, melybe hatalmas erővel illeszkednek bele a bibliai siralmak és zsoltárok ünnepélyes akkordjai: a két székel halálos párviadalában, a gyászmise Halál-víziójában és a Mária-kép festését kísérő Élet-himnuszban, melyek a könyv legmegrázóbb részei.

Nem egyenletes könyv, nem is jelenti, ne is jelentse Tamási pályáivének zenitjét. A második rész kezdete előkészítésnélküli és ezért szakadékszerűen elválik az első résztől, az egész könyvön egy nyugtalanító repedést hagyva. Nem mentes néhány szükségtelenül kirívó és fölösleges részlettől. Egy jelenete, amely Bódi, a tanítónő és egy holt ló közt játszódik le, merőben lehetetlen és erőltetetten belekényszerített eltévelyedése a mesének. De a könyv a maga egészében az erdélyi magyar irodalom gyöngyszeme s irodalmunk sajátos missziójának első nagyszabású fölismerése lévén, a fordulópont jelentőségével bír erdélyi irodalmi életünkben.

HIREK.

— Dr. Lukács József dítrói plebánost saját kérésére a Püspök ur Esztelnekre helyezte át. Az értékes, képzett pap, kinek távozásával vidékünket komoly veszteség éri, tizenhárom éven keresztül működött Dítróban.

— Veress Sándor temetése. Csikvármegye nyugalmazott főorvosát, kinek haláláról már megemlékeztünk, július 18-án temették a taplocai temetőben. Csikszereda város közönsége impozáns részvétellel rótt le kegyeletét az elhunyt iránt. A temetésen vidékről is számosan megjelentek. A temetésen többek között Hirsch Hugó dr., az elhunyt egyik igen jó barátja, mondott gyászbeszédet, amely a jelenlévőket könnyekig meghatotta.

— Dr. Csiby Andor balesete. 21-én, szombaton, rokonszenves munkatársunk olyan autóbalesetet uszott meg aránylag könnyű sérülések árán, amely könnyen komoly szerencsétlenséget jelenthetett volna. Borszékéről igyekezett hazafelé egy teherautó tetején, kis lánya a soffőr mellett foglalt helyet. Egyszerre az autó egy meredek helyen árokba került, felborult, mire Csiby Andor leugrott a magasra tornyozott rakomány tetejéről, ugrás közben kifecamította bal lábát. Az első segélyt önmaga nyújtotta, amennyiben kifecamodott lábát helyre nyomkodta, míg azután dr. Tischler Márton főorvos szakszerű vizsgálata és kezelése a sebesült lábat úgy-ahogy helyrehozta. A kis lánynak szerencsére semmi baja sem történt. Csiby Andor maga is valószínűleg pár napi fekvés árán menekül a más-különbén csak kényelmetlen utazás következményeitől.

— Cserkészek bálja. Gyergyó határában táborozó cserkészek szombaton este 9 órai kezdettel a Laurentzi termében műsoros táncestélyt rendeznek. Az előkészületek olyan nagy mértékben folynak, hogy minden remény megvan arra, hogy a „Cserkész-bál” nyarunk egyik legszebb eseménye lesz. A változatos műsorból — amely bizonyára meg fogja nyerni közönségünket — előre ki kell emelnünk a temesváriak szavalókórusát. A bálon ötletes meglepetések

fogják szórakoztatni a közönséget; táncverseny, konfetti és szerpentin csaták stb. Reméljük, hogy Gyergyó intelligens közönsége nagy számban fogja képviseltetni magát ezen kellemesnek ígérkező mulatságon és így kedves emlékekkel hagyja távozni cserkész vendégeinket.

— Zsögön Zoltán tragédiája. A csikszeredai tanítóképző-intézet költő-igazgatójának Zoltán nevű huszonegy éves fia, akivel mint a Ferenczy-színtársulat primhegedüsvével ismerkedtünk volt meg tavaly, szerencsétlenség áldozata lett. A Ferenczy-társulat Orsován játszott. A nagy melegben a színészek naponta fürödni jártak a Dunára. Julius 10-én történt, hogy az uszni nem tudó Zsögön Zoltánt egy hajó által felvert hullámok a parttól három méternyi távolságban mély vízbe sodorták, ahol az uszni nem tudó fiatalember örvénybe került és pillanatok alatt elmerült. Holttestét hosszas keresés után találták meg.

— Bányai János geológus tanár vidékünkön kutatásokat végez, kérjük az illetékeseket szíveskedjenek mindenben segítségére lenni.

— Ujra a „hivatalos” pumpolásokról. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara közli: Értesülésünk van arról, hogy a közterhekkel meglehetősen igénybe vett kereskedőinket és iparosainkat egy a törvény által nem ismert új közteher sújtja. Különböző látványosságra szóló jegyekkel, mindenféle publikációval, különböző volt és jelen nagy államférfiak portréival keresik fel őket olyan fellépéssel, hogy ezek elől legtöbbször nem is tudnak kitérni.

Arról is van értesülésünk, hogy egyes helyeken ugyancsak hatósági segédlettel a „Gazeta Capitalei”-ra fizettetnek elő érdekelteinkkel s általában az egyes magánkiadásban megjelent szaklapokat is olyan külsőségek között ajánlják az üzleti világ figyelmébe előfizetés céljából, gyűjtenek azoknak hirdetéseket, mintha az illető lapvállalatok mögött csakugyan hivatali presszió működne.

Kamaránk igyekezni fog ezen kényes természetű, de az üzleti világra nézve határozottan súlyosan zaklató kihatású és fölös üzleti kiadásokat okozó visszasság orvoslása érdekében — amennyiben az meg nem szűnnék, — a megfelelő lépéseket megtenni.

Az idevágó panaszok az egyes hatóságok által kiadott rendelkezések folytán megcsappantak ugyan, de meg nem szűntek, miért is azzal a kéréssel fordulunk érdekelteinkhez, hogy amennyiben volnának ilyen konkrét eseteik, az egyes konkrét panaszokkal, a terjesztők megnevezésével és a terjesztett munkák pontos megjelölésével, haladéktalanul forduljanak kamaránkhoz, hogy ezen adatok segítségével a hatóságoknak megkönnyítsük a visszaélésekkel szembeni megtorlását.

— Betörés. Gyergyó közönsége jól ismeri Poltják Károlyt és feleségét, a vak házaspárt, kik tavaly Erdélyben előadó körutat rendeztek s ennek során hozzánk is ellátogattak. A körút jövedelméből Marosvásárhelyen trafikot nyitottak. Mint ottani újságokból olvassuk, a napokban ismeretlen tettesek a vak házaspár trafikjába betörték és onnan mintegy tízezer lej értékű árut és pénzt vittek el. A nyomozás egyelőre eredménytelen.

Marosvásárhelyi Szanatórium Részvénytársaság

felvesz:

sebészeti, nőgyógyászati, szülészeti, bel- és idegyógyászati, bőrgyógyász, urológiai, fül, orr, gége, szemészeti és gyermekgyógyászati betegeket. Röntgen, Quarz, Diathermia és egyéb fizioterápiák kezelése.

Napi ápolási díj

ellátással elsőosztályon 300 lei, másodosztályon 200 lei.

Toplicai hírek.

— A román. kath. egyház vezetősége f. hó 21-én az Uránia mozgó helyiségében jótékony egyházi célra műsorral egybekötött táncestélyt tartott. A Házitűznéző és a Narancs című szindarabok kerültek előadásra. A műkedvelők általános tetszés mellett játsztak. A közönség sok tapssal és zajos derűtséggel honorálta előadásukat. A sikerült táncestély úgy anyagilag, mint erkölcsileg a vezetőség munkáját dicséri.

— Béka a gyomorban. Egy idecsi román ember feleségének gyomrából a szászrégeni kórházban egy jól kifejlődött békát operáltak ki. Az asszony folytonos ugrándozást, mászást, ideoda való mozgást vett észre gyomrában. Ideges nyugtalansága napról-napra fokozódott, amíg rászánta magát arra, hogy műtétet hajtsanak rajta végre. Valószínű vízivás közben került a pártját ritkító nem mindennapi békalecsé gyomrába. Bucur Stefan városi hivatalnok közeli rokona a kellemetlen és undorító állatkától megszabadult asszonynak.

SPORT.

Budapest. A magyar uszóbajnokságok a legszebb siker jegyében zajlottak le. Legkiválóbb eredményt Bárány érte el, aki a 100 métert egy perc alatt uszta és így az Arne Borg által tartott európai rekordot beállította.

Budapest. Goda László a MAC 17 éves sprintere 684 cm.-es ugrásával új ifjúsági rekordot állított fel.

Amerika és Európa zónaközi Davis Cup-döntőjében Amerika 5:1-re győzött Olaszország ellen.

Az olimpiád atlétikai része 28-án kezdődik meg. Az első sorsolásnál a román atléták a magyarokkal kerülnek szembe. Eredményeket jövő számunkban hozzuk.

Magyarország vezet a hágai sakkolimpiáson. 12 nemzet részvételével folyik a sakkolimpiász Hágában. A magyarok 11 győzelmet arattak s így csaknem bizonyos, hogy az 1928. évi sakkolimpiász világbajnokságát ők nyerik Amerika, Dánia és Csehszlovákia előtt.

* Eladó egy új, keveset használt egyes és kettős Szászrégenben készült szekér.

Ugyanott 2 db szép márvány siremlék. Értekezni a kiadóban. 3-1

* Eladók használt, de jókarban levő butorok. Megtekinthetők az örmény plebánián.

* Kéthid-utca 6. szám alatt a Püspök-féle 4 köves kőmalom örökön eladó. Értekezni lehet Sára Istvánnál. 3-1

„America“ Első Biztosító Társaság Turda

csikmegyei

Főügynöksége

Gheorgheni

Fogarassy-u. 19. sz.

A legelőnyösebb feltételekkel kötünk kölcsönöségi alapon haláleset biztosítást.

Biztosítható bárki 18-85 éves korig orvosi vizsgálat nélkül.

Saját érdekében cselekszik, ha biztosítja idős hozzátartozóját vagy idegent is, **késedelem nélkül**, hogy biztosított felének halálakor **megkaphassa** a biztosított **100.000-500.000 lej készpénzt**. Ügynökség minden községben, forduljon bizalommal oda vagy az „America“ Főügynökséghez, Gheorgheni, Fogarassy-u. 19. Ugyanitt magas jutalékkal veszünk fel megbízható és tevékeny ügynököket.

A Romfeld-féle vendéglőben naponként frissen csapolt

BÜRGER-SÖR

és kitűnő asztali borok.

Állandó étkezés. Olcsó árak.

Lovak részére istálló.

Szíves pártfogást kér **Kulesán** kezelő.

Óráat javít

szakértelemmel és jutányosan

Stein Salamon

órás és ékszerész (postával szemben)
Szemüvegek orvosi rendelésre.

Egylalt

és

friss házisütemény

mindennap

a Puskás-vendéglőben.

Alkalmi megrendeléseket pontosan, kifogástalanul eszközöl.

SÁNDOR ISTVÁN

szobafestő és mázoló

Gyergyószentmiklóson.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát izléses, tartós kivitelben.

Szobafestést

a legdivatosabb mintákkal tetszés szerinti színekben a legjutányosabb árszámítás mellett vállal.

Festéküzletében

mindenféle por- és olajfestékek minden színárnyalatban bármily mennyiségben, olajok, kenőcsök, ecsetek, festéshez való cikkek nagy választékban, a legjutányosabb árak mellett.

Megkeresésre

szívesen szolgál mintázott árajánlattal.

Aragonit disztárgyak

Sándory könyvkereskedésben.

Két vaskapu,

egy új és egy használt, de teljesen jókarban levő

kézi pakk-szekér

jutányos áron **eladó Kozma Gyula** kovácsmesternél Magyar-utca 31. szám alatt.

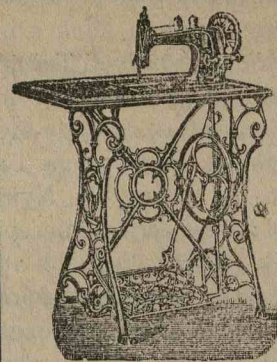
Ha bármily modern, jó és olcsó

BUTORT

52-6

akar, ne sajnálja a fáradságot és forduljon bizalommal **Ambrus István** műasztaloshoz (Valea-Strâmbă) Tekerőpatak.

Időnkint kész hálószobák is kaphatók.

Varrógépek
kerékpárok
gramofonok
és lemezek

legolcsóbban

BOCSKOR MARGIT & Co.

Gheorgheni, jud. Ciuc.

52-14

Könyvujjdonságok

nagy
választékban

Sándory könyvkereskedésben.

30 év óta fennálló

legmodernebb anyaggal
villamerőre berendezett

Sándory

könyvnyomda és könyvkötészet

elvállal: mindennemű
nyomtatványt a legjutányosabb árszámítás és legkényesebb izlést is kielégítő kivitel mellett.

Családi nyomtatványok, gyászlapok 2 óra alatt készülnek.

Ne rendelje meg addig
nyomtatványait,
amíg árajánlatot nem
kér

Sándory Mihály

könyvnyomdájától

Gyergyószentmiklóson.

Aragonit-disztárgyak,
közigazgatási nyomtatványraktár,
könyv-, papir- és írószerkereskedés.

TUTUN-gerie NAGY

Chiose. GHEORGHENI. Piața.

Kaphatók

az alábbi román és magyar lapok és folyóiratok:

ROMÁN:

Dimineața
Cuvântul
Universul
Adeverul Literar
Pardon
Furnica
Dimineața copil.
Realitatea
Patria
Spectatorul

MAGYAR:

Ellenzék
Keleti Ujság
Brassói Lapok
Székely Szó
Gyergyói Ujság
Maros
Hétfői Napló
Sherlock Holmes
Erdélyi Képes Lap
Kaviar
Álmoskönyv

KÜLFÖLDI LAPOK

Tolnai Világlap
Sinházi Élet
Panoráma
Rádió Ujság
Record divatlap
Schöne Wienerin
Uj Divat
Tündér Ujjak
Die Woche
Uj Idők
Wiener Jurnal

és valamennyi időnként megjelenő regényfüzetek.

Sándory Mihály könyvnyomdája Gheorgheni—Gyergyószentmiklóson.